

HỘI ĐỒNG TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TẠI MỘT SỐ QUỐC GIA

• TS. NGUYỄN TIẾN HÙNG

Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục

Trong những năm cuối 1980 và những năm 1990, nền giáo dục phổ thông của hầu hết các quốc gia công nghiệp phương Tây đều gặp khủng hoảng và các cải cách đều tập trung vào hai hướng: thứ nhất, lôi cuốn cha mẹ học sinh (HS) tham dự vào hoạt động trường phổ thông, và thứ hai, thực hiện việc ra quyết định dựa vào nhà trường. Hai khuynh hướng này thường dẫn tới việc thiết lập một cấu trúc mới - được gọi là hội đồng trường phổ thông.

Nhìn chung, hội đồng trường trung học phổ thông (THPT) là một cơ cấu tổ chức rộng rãi để lôi cuốn HS, cha mẹ HS, giáo viên, nhân viên nhà trường và đại diện cộng đồng tham dự vào quá trình ra quyết định để nâng cao hiệu quả và sức mạnh của toàn bộ cộng đồng trường, đặc biệt là nâng cao kết quả học tập của HS (Nguyễn Tiến Hùng, 2005). Thực tế, hội đồng trường phổ thông đã được nghiên cứu và thử nghiệm thành công tại nhiều nước trên thế giới và tại Việt Nam, điều 53 của Luật Giáo dục năm 2005 đã quy định việc thành lập hội đồng trường trong các trường công lập và tư thục (CHXHCN Việt Nam, 2005).

Để góp phần tìm những bài học kinh nghiệm quốc tế cho việc xây dựng hội đồng trường THPT tại Việt Nam, bài báo này trình bày khái quát về hội đồng trường THPT tại một số quốc gia trên thế giới:

1. Khái quát về hội đồng trường phổ thông tại một số quốc gia trên thế giới

Khái quát, hội đồng trường phổ thông nói chung và THPT nói riêng tại một số quốc gia trên thế giới được phân chia như sau (Alberta Home and School Councils' Association, 2002):

* Việc thành lập hội đồng trường có thể là tùy chọn hoặc bắt buộc;

* Mỗi quan hệ giữa cha mẹ HS và cộng đồng với nhà trường thông qua hội đồng trường được thực hiện theo mô hình tư vấn hoặc ra quyết định.

- Theo mô hình tư vấn: Cha mẹ HS và thành viên cộng đồng tham gia vào quá trình tư vấn về các vấn đề khác nhau của nhà trường và vì vậy, có ảnh hưởng tới kết quả hoạt động của nhà trường, nhưng không có quyền ra quyết định cuối cùng;

- Mô hình ra quyết định được chia thành:

Mô hình cùng ra quyết định: Cha mẹ HS và thành viên cộng đồng được tham dự cùng chia sẻ và phối hợp ra quyết định trong một số lĩnh vực quản lý nhà trường;

Mô hình ra quyết định: Cha mẹ HS và thành viên cộng đồng được quyền ra quyết định trong một số lĩnh vực quản lý nhà trường.

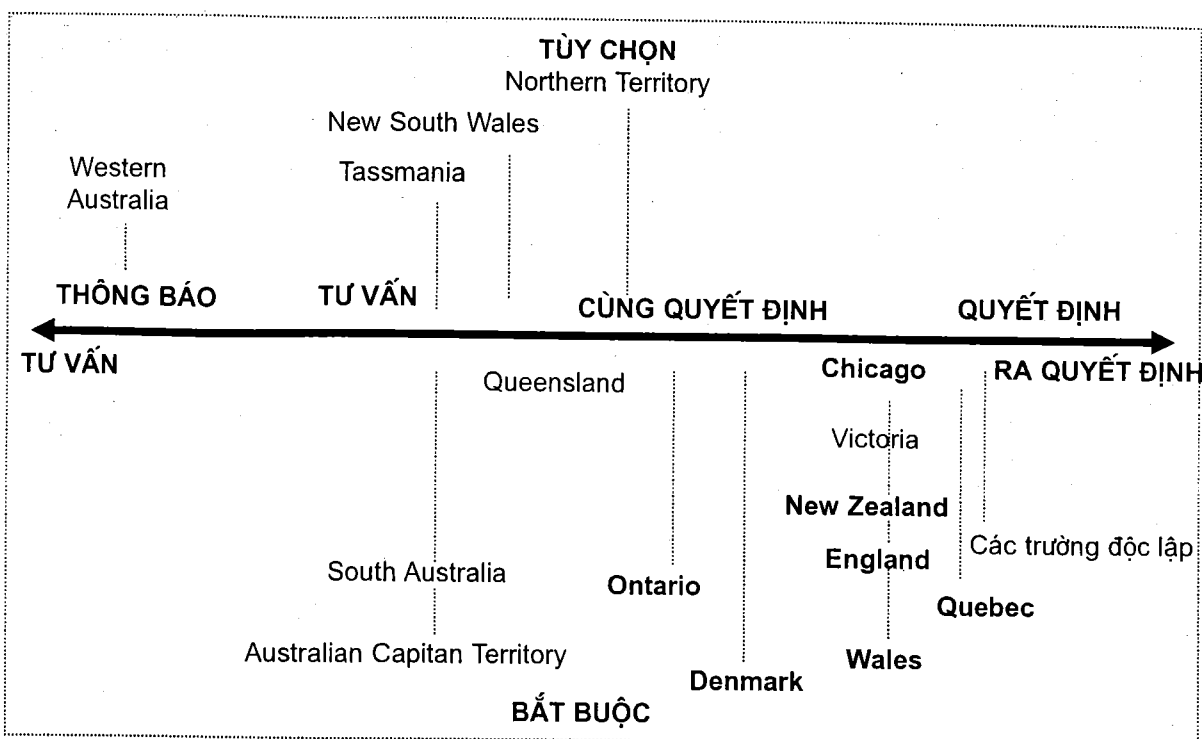
Ngoài ra, mối quan hệ giữa cha mẹ HS và cộng đồng với nhà trường còn được thực hiện theo mô hình thông báo, tức là cha mẹ HS và thành viên cộng đồng được thông báo về các hoạt động của nhà trường (thường thông qua hình thức hiệp hội cha mẹ HS, hiệp hội cha mẹ HS và giáo viên,...), nhưng không tham dự vào các quá trình ra quyết định của nhà trường.

Với cách khái quát như trên thì hội đồng trường THPT tại các bang của Australia, tại bang Chicago của Hoa Kỳ, bang Ontario, Quebec của Canada và tại các quốc gia New Zealand, England, Denmark và Wales có thể được minh họa và được tóm tắt trong Sơ đồ 1 (Wylie, 2002). Từ Sơ đồ 1 cho thấy:

* Việc thành lập hội đồng trường THPT là bắt buộc đối với các bang Queensland, South Australia, Victoria và Australian Capitan Territory của Australia, với bang Ontario và Quebec của Canada, bang Chicago của Hoa Kỳ, với xứ Wales, New Zealand, England và Denmark;

* Việc thành lập hội đồng trường THPT là không bắt buộc tại các bang New South Wales, Tasmania, Western và Northern Territory của Australia.

Ngoài ra, hội đồng trường THPT không chỉ khác nhau tại các quốc gia khác nhau, mà còn

khác nhau ngay tại cùng một quốc gia như tại Australia, Canada và Hoa Kỳ. Đặc biệt tại Australia, hội đồng trường THPT tồn tại cả bốn hình thức: Thông báo, tư vấn, cùng quyết định và có quyền ra quyết định trong một số lĩnh vực quản lý tại cấp trường, cụ thể:

* Tại bang Western của Australia, cha mẹ HS và cộng đồng thường chỉ được thông báo về kết quả học tập của HS và hoạt động của nhà trường, mà không tham dự vào quá trình ra quyết định, cho dù chỉ là ở mức độ tư vấn.

* Mô hình hội đồng trường làm nhiệm vụ tư vấn về một số vấn đề chương trình, phương pháp giảng dạy, nhân sự, ngân sách,... có thể tìm thấy tại bang Tasmania, South Australia và Australian Capitan Territory của Australia.

* Đối với bang Northern Territory, Victoria và Queensland của Australia, tại bang Ontario của Canada, tại bang Chicago của Hoa kỳ, tại xứ Wales, tại New Zealand, England và Denmark hội đồng trường THPT cùng chia sẻ và phối hợp ra quyết định với lãnh đạo nhà trường.

Đặc biệt, hội đồng trường THPT tại Quebec của Canada có quyền ra quyết định liên quan đến việc phát triển, khuyến khích các chính sách, thực tiễn và hoạt động nâng cao chất lượng chương trình nhà trường và trình độ học tập của HS.

2. Bài học phát triển hội đồng trường trung học phổ thông tại Việt Nam

Từ việc phân tích về hội đồng trường THPT tại một số quốc gia có thể thấy rằng một hội đồng trường THPT có hiệu quả có một số đặc điểm chính như sau:

Nhìn chung, hội đồng trường THPT được xem như một cấu trúc tổ chức rộng rãi để thảo luận về các quyết định liên quan cũng như việc sử dụng các nguồn lực theo cách tốt nhất cho sự phát triển của nhà trường (Jefferson County Public Schools, 2005).

Mô hình hội đồng trường THPT làm nhiệm vụ tư vấn chiếm đa số so với mô hình ra quyết định. Một trong các mục đích chính của hội đồng trường THPT là nhằm đạt được sự cam kết của cha mẹ HS, cộng đồng và nhà trường cùng nhau thực hiện nâng cao chất lượng giảng dạy và học tập của nhà trường.

Để đạt được mục đích này, hội đồng trường có thể làm nhiệm vụ tư vấn hoặc ra quyết định liên quan đến các lĩnh vực sau:

* các chính sách liên quan đến chương trình, đánh giá, tài trợ, phân công giáo viên và nhân viên, và các dịch vụ cho HS;

* các chính sách và phương pháp thu hút tài trợ cho nhà trường;

* báo cáo và phản hồi với cấp quản lý địa phương liên quan đến chính sách và thực tiễn của giáo dục của địa phương;

* các chính sách tạo điều kiện lôi cuốn tham dự vào các hoạt động của nhà trường;

* thu thập thông tin về tiến trình phát triển của nhà trường theo các chuẩn;

* thực hiện các thảo luận về báo cáo hàng năm của hiệu trưởng và các vấn đề liên quan đến hoạt động của nhà trường.

Ngoài ra, theo Wolff (2002), cách tốt nhất để xác định số lượng thành viên của hội đồng trường THPT là dựa trên số lượng HS trong một trường (xem chi tiết Bảng 1):

Bảng 1. Qui mô HS và số lượng thành viên hội đồng trường THPT

Qui mô/ Số lượng HS	Số lượng thành viên hội đồng trường
Dưới 500 HS	8
Từ 500 đến 1000	12
Từ 1001 đến 1500	14
Hơn 1500	16

Thành viên của hội đồng trường THPT thường bao gồm đại diện cha mẹ HS, HS, giáo viên, nhân viên, cộng đồng trường và hiệu trưởng. Cha mẹ HS, sinh viên, giáo viên, nhân viên và cộng đồng được bầu từ các các nhóm do họ đại diện. Mỗi hội đồng trường có một chủ tịch do các thành viên bầu lên.

Tỷ lệ đại diện cha mẹ HS, HS, giáo viên, nhân viên, cộng đồng trường có sự khác nhau giữa các quốc gia, thậm chí khác nhau giữa các địa phương của từng quốc gia. Thực tế, ngoài hiệu trưởng, tỷ lệ đại diện giáo viên, HS, cha mẹ HS, nhân viên nhà trường và đại diện cộng đồng của hội đồng trường THPT thường được xác định như trong Bảng 2 (Wylie, 2002):

Bảng 2: Tỷ lệ đại diện thành viên hội đồng trường phổ thông

Thành viên hội đồng trường	Tỷ lệ thành viên
Giáo viên	25-35%
HS	10%
Cha mẹ HS	30-35%
Nhân viên	10%
Đại diện cộng đồng/ doanh nghiệp	Khoảng 20%

Nhiệm vụ và vai trò của các nhóm thành viên của hội đồng trường THPT như sau (Wylie, 2002 và Wolff, 2002):

* *Vai trò của chủ tịch hội đồng:* Tổ chức các phiên họp, tạo điều kiện thuận lợi cho các thành viên hội đồng tham gia thảo luận và khuyến khích việc hợp tác để ra quyết định hoặc tư vấn; Chuẩn bị các kế hoạch và chương trình của hội đồng và là người liên kết các thành viên của hội đồng với nhau.

* *Vai trò của hiệu trưởng:* Cung cấp các thông tin và chính sách về nhà trường và trong đa số trường hợp làm vai trò tư vấn và định hướng cho các thành viên khác về hoạt động của hội đồng trường. Tuy nhiên, cần nhấn mạnh là hiệu trưởng có thể là người lãnh đạo, chứ không thể là người kiểm soát hội đồng trường.

* *Vai trò của giáo viên:* Chủ yếu là đại diện cho tất cả giáo viên trong trường phản ánh quan điểm của các đồng nghiệp và cung cấp các thông tin về giảng dạy và học tập tại lớp học trong các phiên họp của hội đồng trường; và thông báo lại cho giáo viên về các hoạt động của hội đồng trường.

* *Vai trò của cha mẹ HS* là hết sức quan trọng cho việc nâng cao kết quả học tập của HS, tuy nhiên, cha mẹ HS thường thiếu kiến thức và kỹ năng cần thiết để tham dự có hiệu quả vào các hoạt động của hội đồng trường THPT.

* *Vai trò của HS:* Phản ánh quan điểm của HS với hội đồng trường và thông báo lại cho tất cả HS về các vấn đề mà hội đồng trường quan tâm giải quyết. Tuy nhiên, vai trò của HS trong hội đồng trường THPT thường chỉ được xem xét qua loa hoặc bị bỏ qua.

* *Vai trò của đại diện cộng đồng* hết sức quan trọng và có nhiều đóng góp cho việc phát triển nhà trường phổ thông thông qua việc tham dự vào hội đồng trường THPT, nhưng vai trò của đại diện cộng đồng hiện nay còn chưa rõ ràng và cần có các hướng dẫn rõ ràng hơn nữa.

3. Kết luận

Từ việc phân tích so sánh bức tranh khái quát về

(Xem tiếp trang 23)